

การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย
กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
Living together of Peoples in Multicultural Societies of Thailand
: A Case Study of Multicultural Society of Muang District,
ChiangMai Province.

พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม,
Phramaha Mongkholkan Thitadhammo
คงสฤษฎ์ แพงทรัพย์
Khongsarit Pangthrap
พูนศักดิ์ กมล
Poonsak Kamol

อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Lecturer of department of religion and philosophy Faculty of Buddhism
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Email : Mongkholkan1977@gmail.com

Received : April 19, 2019
Revised : October 10, 2019
Accepted : October 18, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ในชุมชนประตู่ท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (๒) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนา (๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๙ รูป/คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า ๑) หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตู่ท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการสร้างให้ประชาชนในชุมชนประตู่ท่าแพเข้าใจ และยอมรับซึ่งความ

* พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม Phramaha Mongkholkan Thitadhammo, Dr.

** ดร.คงสฤษฎ์ แพงทรัพย์ Dr.Khongsarit Pangthrap

*** ดร.พูนศักดิ์ กมล Dr.Poonsak Kamol.

อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Lecturer of department of religion and philosophy Faculty of Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

แตกต่างในเรื่องของแนวคิดวัฒนธรรมประเพณี และความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิ ความเชื่อ ๒) ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนา คือ การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธ คือ การรักษาศีล ๕ พุทธเจ้าที่ไพเราะไม่สร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชน ทำตนให้เป็นประโยชน์ ชุมชนชาวคริสต์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเปิดกว้างแต่ละชุมชนสู่สังคมอย่างเท่าเทียมกัน ให้ทุกคนในสังคมหันมาเข้าใจความแตกต่าง และสนใจเรียนรู้ความแตกต่างกับความรู้ที่มีอยู่ ๓) การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย : กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม คือ ในชุมชนชาวพุทธ ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนที่อยู่รอบวัด ชุมชนชาวคริสต์ คือ ส่งเสริมการยอมรับในเรื่องความแตกต่างในเรื่องความคิดตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน อันจะเป็นผลให้การอยู่ร่วมกันในชุมชนที่มีความหลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การอยู่ร่วมกัน, สังคมพหุวัฒนธรรม, จังหวัดเชียงใหม่

Abstract

The research aims (1) To analyze the formality of cohabitation in multicultural society in Tha Pae community, Muang district, Chiang Mai (2) To analyze the formality of coherence living in multicultural society, according to each religion principles. (3) To present the patterns and methods of cohabitation with an appropriate multicultural society for factual Thai people. The researcher used qualitative research by studied from document, In-depth interview from the experts who provided 9 important persons by analyzing the context commentary explain and description.

Research results: (1) To study the common principles of people in multicultural society in Thapae Gate, Muang District, Chiang Mai Province which created for people in the community understanding to live with multicultural societies and accept the different concept of cultures, differences in race, language, religion, belief (2) To analyze the appropriate of cohabitation of people in multicultural societies according to each religion principles that are cohabitation of the Buddhist community is to preserve the five precepts, speak gently, no discrimination in the community, and make oneself as the useful person in community instead of Christian community Promotes open development of each community to equal societies that everyone in the society turns

to understand the differences and interested to learn the differences with an existing knowledge. (3) The cohabitation in Multicultural Society of Thailand: A Case Study of Multicultural Society in Muang District, Chiangmai Province is present the patterns and methods of cohabitation of people in the multicultural society for Thai society is concrete in the Buddhist community, promote youth and people around the temple. Christian community is promoting the recognition of the differences in thought as well as the positive attitude of being together. This will result in a cohabitation in diverse communities.

Keywords: Coexistence, Multicultural Society, Chiangmai Province

บทนำ

สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) เป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา ภาษา การแต่งกาย การเป็นอยู่ ฯลฯ เพราะแต่ละกลุ่มคนมีความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การที่จะทำให้แต่ละคนสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคมเดียวกัน ด้วยการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกัน ไม่มีการเบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายกัน หรือไม่ละเมิดสิทธิของกันและกัน แต่ละกลุ่มคนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ตามความเชื่อและศรัทธาของตนเอง อย่างมีเสรีภาพ โดยไม่มีการกีดกัน ก้าวก้าวล่วงละเมิด หรือก่อความวุ่นวายกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมได้อย่างสันติ สงบ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่มีปัญหาขัดแย้งหรือความรุนแรงระหว่างกัน จึงต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

การศึกษาวิเคราะห์สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) เป็นการศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์ทำความเข้าใจในความหลากหลาย และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้หรือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ภายใต้ความหลากหลายหรือความแตกต่างทางภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ศาสนาและวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละคนในสังคมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการอคติหรือความลำเอียงทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ผิวพรรณวรรณะ หรือเผ่าพันธุ์ ในประเทศไทย มีชุมชนที่มีลักษณะความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่หลายชุมชน เช่น ชุมชนชาวดำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนของชาวพุทธ คริสต์และอิสลามที่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ในภาคกลาง ชุมชนประตู่ท่าแพ เป็นชุมชนของชาวพุทธ คริสต์และอิสลามที่อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ในภาคเหนือ บ้านสองคอน อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร

เป็นชุมชนของชาวพุทธและชาวคริสต์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอกอโพนี จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนของชาวพุทธและอิสลามในภาคใต้ ที่มีทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสนับสนุนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นต้น

การศึกษาวิเคราะห์การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในเชิงลึก เพื่อให้ได้หลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ระหว่างชาวพุทธ ชาวมุสลิมและชาวคริสต์ในเขตชุมชนประตู่ท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งคณะผู้วิจัย จะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับการสร้างความสมานฉันท์ ความสันติสุขระหว่างคนในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้มีการศึกษาในหลายด้านด้วยกันคือ

ธัญญวรินทร์ ภักดีธนกิตต์ ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องการพัฒนาความประพฤติของมนุษย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันแบบพหุวัฒนธรรมที่ดี^๑ เป็นหลักธรรมที่สนับสนุนการพัฒนาความประพฤติของมนุษย์ คือ เบญจศีล เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่คอยควบคุมความประพฤติของมนุษย์ให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีของสังคมและหลักกฏศุลกกรมบท เป็นเหตุให้เปลี่ยนแปลงความประพฤติของมนุษย์ไปในทางที่ดี ซึ่งส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขท่ามกลางความแตกต่าง

อานันท์ กาญจนพันธ์ ได้ศึกษาแนวคิดชาติกับพหุวัฒนธรรม แนวคิดพหุวัฒนธรรมได้เข้ามาสู่ประเทศไทยในช่วงระยะเวลาประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา (ปัจจุบันนี้ ๖๐ ปีแล้ว) ซึ่งเป็นช่วงของการสร้างรัฐชาติ ที่เน้นความเป็นหนึ่งเดียวกันทางวัฒนธรรม และความเป็นไทย แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม^๒ คือวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ ลักษณะความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่คือ ต่างคนต่างมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองที่แตกต่างกัน การมีแนวคิดลักษณะนี้จะช่วยให้คนในสังคมลดการถูกเหยียดหยามกันทางวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างและการให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน

เรณูมาศ รอดเนียม ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา : กรณีศึกษาชุมชนตะโหนด อำเภอดะโหนด จังหวัดพัทลุง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชน

^๑ ธัญญวรินทร์ ภักดีธนกิตต์, การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาความประพฤติของมนุษย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๒ อานันท์ กาญจนพันธ์, พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม, รายงานการวิจัย, ศูนย์ภูมิภาคทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน, คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

สองศาสนา ศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จที่ทำให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนาและศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนชุมชนสองศาสนาไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันและความกลมกลืนทางวัฒนธรรม^๓

จากที่ยกตัวอย่างงานวิจัยเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากนักวิชาการ นักปกครอง และนิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เรื่องสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นประเด็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพราะสังคมพหุวัฒนธรรมมีความสลับซับซ้อนและอาจจะเป็นแหล่งบ่มเพาะของปัญหาความขัดแย้งหรือความรุนแรงทางวัฒนธรรมได้ ถ้าไม่มีการศึกษาและทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตูท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- ๒) เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนา
- ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม

นิยามศัพท์ในการวิจัย

สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา วิถีชีวิต ความคิดและวิถีปฏิบัติของกลุ่มชนในสังคมนั้นๆ เพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขสามัคคี และการเปิดรับ การไหลบ่าทางวัฒนธรรม

ชุมชนประตูท่าแพ หมายถึง บุคคลที่อยู่ในชุมชนประตูท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์

ขอบเขตการศึกษาวิจัย/การวิจัยเล่มนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์

- ๑) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาหลักการอยู่ร่วมกันของศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์หลักการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่การศึกษาวิจัย วิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกันของชุมชนพหุวัฒนธรรมกับหลักศาสนาและการสร้างความมั่นคงทางสังคม

^๓ เรณูมาศ รอดเนียม, ความกลมกลืนทางวัฒนธรรมในชุมชนสองศาสนา : กรณีศึกษาชุมชนตะโหนด อำเภอดะโหมด จังหวัดพัทลุง, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการพัฒนาสังคม, ๒๕๕๖.

๒) ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง สัมภาษณ์ผู้แทนของทั้ง ๒ ศาสนาด้วยมีศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. ผู้นำศาสนาในชุมชน เช่น เจ้าอาวาส บาทหลวงประจำโบสถ์
๒. ผู้นำชุมชน ได้แก่คณะกรรมการของวัด คณะกรรมการประจำโบสถ์
๓. ประชาชนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน

๔. ตัวแทนของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่วิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตู่ท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือวิจัยแบบสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือเพื่อวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อศึกษาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรมในชุมชนประตู่ท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
๓. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
๔. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์
๕. นำเสนอแบบสัมภาษณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณา
๖. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ
๗. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากประชากรตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามลำดับขั้นตอน

๑. ศึกษาข้อมูลจากบุคลากรต่าง ๆ ที่ได้สัมภาษณ์มาแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอรูปแบบของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ในชุมชนประตู่ท่าแพ
๒. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและหนังสือวารสาร เอกสาร สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของแผนงานวิจัย

ทำให้เกิดสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งในสังคมไทย ประชาชนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายอย่างรู้เท่าทัน อีกทั้งดำรงชีวิตอยู่ในท่ามกลางความหลากหลายของบุคคลต่างเชื้อชาติ วรรณะ สีผิว เพศ พันธุ์ ได้อย่างมีความสุข

ผลการวิจัย

แนวคิดพหุวัฒนธรรม ได้เข้ามาสู่ประเทศไทยในช่วงระยะเวลาประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา (ปัจจุบันนี้ ๖๐ ปีแล้ว) ซึ่งเป็นช่วงของการสร้างรัฐชาติ ที่เน้นความเป็นหนึ่งเดียวกันทางวัฒนธรรม และความเป็นไทย แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม^๕ ทฤษฎีประกอบสร้าง (Construction) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งมีฐานความคิดที่จะต้องทำความเข้าใจอยู่ ๓ ฐานความคิด คือวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ ลักษณะความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่คือ ต่างคนต่างมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองที่แตกต่างกัน การมีแนวคิดลักษณะนี้จะช่วยให้คนในสังคมลดการดูถูกเหยียดหยามกันทางวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างและการให้ความเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน

สังคมพหุวัฒนธรรมเป็นแนวคิดที่มีการพัฒนาเพื่อให้สังคมเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายอันเรียกว่า “สังคมพหุวัฒนธรรม” ได้เกิดจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา แต่อย่างไรก็ตามการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม บนพื้นฐานเสรีภาพจากการศึกษาพหุวัฒนธรรมได้รับความสนใจมากขึ้นจนเห็นได้ในหลากหลายองค์กร และสืบเนื่องจากการที่ประชากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้และสามารถย้ายถิ่นฐานอย่างถาวร จากเหตุที่มีการอพยพย้ายถิ่นฐานจึงเกิดการศึกษาเรียนรู้ภาษา ในเรื่องของความเป็นอยู่วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ภายใต้เงื่อนไขทางกฎหมาย พร้อมระเบียบปฏิบัติใหม่ แต่ประชากรกลุ่มดังกล่าวก็ได้ทอดทิ้ง ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ และศาสนาเดิม

การศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้ประชาชนพร้อมทั้งเด็กและเยาวชน มีความเป็นผู้ที่เปิดกว้าง เกิดความเข้าใจ ไม่รังเกียจ และยอมรับ ซึ่งความแตกต่างในเรื่องของความเป็นสังคมกลุ่มน้อยที่มีความต่าง ด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิความเชื่อ คือ การศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เกิดในสถานศึกษาระดับพื้นฐานในสังคม เพื่อช่วยลดความรู้สึกเหยียดหยามเรื่องเชื้อชาติ และศาสนา จึงช่วยให้สังคมเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่นำเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรม เชื้อชาติ ความเชื่อไปใช้ในทางที่ผิด

^๕ อานันท์ กาญจนพันธุ์, พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย, ศูนย์ภูมิภาคทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

เรื่องของการอยู่ร่วมกันของชาวพุทธและชาวคริสต์ในรูปแบบของสังคมพหุวัฒนธรรมของชุมชน ประตู่ท่าแพ จากการศึกษาความเป็นมาพร้อมกับการลงพื้นที่สัมภาษณ์ความคิดเห็นต่าง ๆ ของแต่ละผู้คน และความเชื่อทางศาสนาต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในการได้มาซึ่งข้อมูล เพื่อให้เกิดความ สอดคล้องในการดำรงอยู่ การอยู่ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ ของแนวคิดพหุวัฒนธรรม ดังนั้น ในการ วิเคราะห์ตามหลักการของแนวคิดพหุวัฒนธรรมในงานวิจัยนี้ จึงจะให้ความสำคัญต่อสิทธิ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ของชุมชนของชุมชนแห่งนี้ เป็นประการสำคัญ เพราะเป็นองค์ประกอบของความ หลากหลายทางสังคม เป็นแนวทางทำให้เข้าใจความแตกต่างของสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน และ สามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดความสามารถในการอยู่ร่วมกันได้อย่างสำคัญ ตามหลักของแต่ละศาสนา

แนวทางในการเป็นอยู่ของชาวพุทธ

แนวทางในการเป็นอยู่ของชาวพุทธ ผลจากการศึกษาแนวทางและการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ ผู้ให้ ข้อมูลหลักตามประเด็นคำถามว่า “หลักการอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมมีอะไร” ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางในการอยู่ร่วมกันดังต่อไปนี้

จากความหลากหลายทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนที่อาศัยอยู่กับเขตที่ติดกับประตู่ ท่าแพ ซึ่งเรียกกันว่าชุมชนวัดบ้านปิง สรุปความว่าชุมชนประตู่ท่าแพ เป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุขอย่างช้านาน จึงเกิดมีประเพณีวัฒนธรรม เช่นการทำบุญเดือน ๑๒ เป็ง กั้นกัวย สลากภัตร ที่มีการจัดขึ้นภายในชุมชนและเทศนาให้และศรัทธาในชุมชนประตู่ท่าแพชุมชนแห่งนี้ เป็นชุมชนเล็ก ๆ แต่มีความเข้มแข็งสามัคคี ไม่ค่อยจะมีปัญหาอะไร ที่มีก็เป็นส่วนเล็ก ๆ แต่ก็สามารถ แก้ปัญหาได้^๕ หลักทางพระพุทธศาสนา คือ

- ๑) ความเมตตากรุณาต่อกัน (เมตตาธรรม) ๒) การเคารพในสิทธิของกันและกัน (ศีลธรรม)
- ๓) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (สังคหธรรม) ๔) ความสามัคคี (สามัคคีธรรม)
- ๕) ความอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่างระหว่างกัน (ขันติธรรม)

ด้วยการที่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ต้องประกอบด้วยหลักของการมีความ เมตตากรุณาต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดูแลกันด้วยดีพร้อมกับ การเคารพในสิทธิของกันและกัน อันเป็นหลักของศีลธรรม รวมถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมสร้างความสามัคคีโดยนำหลักธรรม เป็นหลักในการดำเนินชีวิต พร้อมกับการสร้างระบบความเข้าใจและอดทนอดกลั้นต่อความแตกต่าง ระหว่างกัน

^๕ สัมภาษณ์พระครูปลัดปริดา ใจบุญ, วัดดอกเอื้อง ตำบลศรีภูมิ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

หลักการอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางสังคม ด้วยการมีความเป็นกลาง ไม่พยายามสร้างความแตกแยกให้เกิดมีในสังคม ด้วยการเป็นกลางในความคิดของแต่ละศาสนาและบุคคล เพราะชุมชนแห่งนี้ไม่มีจุดอ่อนอะไรเลย ด้วยเห็นที่เราเคารพซึ่งกันและกัน เพราะจุดร่วมที่ยึดถือในชุมชนแห่งนี้ก็คือ ศาสนาที่เป็นศาสนาของทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มวลชนมีความสัมพันธ์ที่ดี ผู้ปกครองมีส่วนร่วมดีในทุกศาสนา^๖ หลักทศ ๖ อคติ ๔ เป็นต้น ซึ่งหลักการเหล่านี้ สามารถใช้เป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์หลักการอยู่ร่วมกัน ของคนในสังคมพุทธวัฒนธรรมตามหลักการในทางพระพุทธศาสนา

แนวทางในการเป็นอยู่ของชาวคริสต์

แนวทางในการเป็นอยู่ของชาวคริสต์ ผลจากการศึกษาแนวทางและการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักตามประเด็นคำถามว่า “หลักการอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมมีอะไร” ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางในการอยู่ร่วมกันดังต่อไปนี้

จากความหลากหลายของชุมชนนี้มี ศาสนาคริสต์อยู่ร่วมกับคนไทยมากี่ ๕๐ กว่าปี หลักในการเป็นอยู่ด้วยการจัดกิจกรรมและการสอนศาสนา หลักการอยู่ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนที่มีความหลากหลายในสังคม ในการเป็นอยู่ของชาวคริสต์ คือ อยู่ด้วยความรัก ด้วยการรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เหมือนรักตนเอง จึงไม่มีจุดอ่อนและอุปสรรค เพราะเรามีความเมตตา จึงเป็นจุดแข็งของเรา คือ มีความรักกับผู้คนทุกศาสนาที่มีความหลากหลาย และทำให้เขาเข้าถึงหลักของชีวิต ด้วยการมีจุดร่วมในการให้ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันด้วยการปันแบบนี้เราจึงไม่มีปัญหา^๗

หลักของศาสนาคริสต์ เน้นการปฏิบัติตามหลักการของบัญญัติ ๑๐ ประการ ที่พระเจ้าได้ประทาน แก่โมเสส สำหรับเป็นหลักในการปฏิบัติของคนในสังคม ได้แก่

๑) จงนมัสการพระเจ้าแต่เพียงผู้เดียว	๒) อย่าออกพระนามของพระเจ้าโดยไม่สมควร
๓) วันพระเจ้า ให้ถือเป็นวันศักดิ์สิทธิ์	๔) จงนับถือบิดามารดา
๕) อย่าฆ่าคน	๖) อย่าล่วงประเวณี
๗) อย่าลักทรัพย์	๘) อย่าินทาวาร้ายผู้อื่น
๙) อย่าคิดโลภในประเวณี	๑๐) อย่าคิดโลภในสิ่งของของผู้อื่น

^๖ สัมภาษณ์พ.ต.ท.สุวิทย์ ปัญญา, รองผู้กำกับการสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่, วันที่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

^๗ สัมภาษณ์ ศจ.ไมตรี อนันตนิติเวทย์, ศิษยาภิบาลคริสตจักรสามัคคีธรรมเชียงใหม่, อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

เราก็ดำเนินการพูดคุยถึงปัญหาแล้วพบกันแบบเป็นส่วนตัว และพูดเพื่อให้เกิดประโยชน์ ปัญหานั้นก็จะหมดไปได้ด้วยการพูดคุยกันและด้วยความรัก ส่วนความเหมือนและจุดร่วมกันระหว่างศาสนาอื่น ๆ ก็คือ ความเป็นผู้ที่มีความห่วงใยต่อสังคมต้องการให้สังคมอยู่ดีทุกคนมีความรักมีความเมตตาต่อกัน ส่วนเรื่องปัญหาก็มีเรื่องการได้รับประโยชน์ของชุมชน ปัญหาผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ด้วยงบประมาณและการช่วยเหลือ ในการอยู่ร่วมกันของชุมชนแห่งนี้ คือ ทุกคนจุดรวมด้วยกันปัญหาที่จะไม่เกิด เช่นลดทิวทัศน์ และเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันฟังความเห็นของกันและกันสังคมก็จะอยู่ด้วยกันได้

แนวทางการสร้างความมั่นคงทางสังคมในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในสังคมแต่ละแห่งจะมีแนวทางในการสร้างความมั่นคงทางสังคม ที่เป็นหลักในการอยู่ด้วยกันได้ในความหลากหลายของศรัทธาทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ แนวคิดของพหุวัฒนธรรมตามสาขาวิชามานุษยวิทยาวัฒนธรรมได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าวัฒนธรรมหมายถึงผลรวมของบรรดาสิ่งต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนที่ประกอบด้วยความรู้ความเชื่อศิลปวัฒนธรรม ศีลธรรมกฎหมาย ประเพณีอุปนิสัยตลอดจนพฤติกรรมอื่น ๆ ที่มนุษย์แสดงออกนอกจากนั้น พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่าหมายถึงลักษณะที่แสดงความจริงใจองงามความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน

วัฒนธรรมเกิดขึ้นได้เมื่อมนุษย์ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันในสังคมเดียวกันทำความตกลงกันว่า จะยึดระบบไหนดีพฤติกรรมใดบ้างที่จะถือเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและมีความหมายอย่างไร แนวความคิดใดจึงเหมาะสมสอดคล้องเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ในสังคมเพื่อว่าสมาชิกของสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกันหรืออีกนัยหนึ่งเราอาจเรียกระบบที่สมาชิกในสังคมได้ตกลงในความหมายแล้วนี้ว่าระบบสัญลักษณ์ดังนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเมื่อสร้างขึ้นแล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอดเมื่อมนุษย์เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์ก็รู้ว่าอะไรคือขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม^๔

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและปรับปรุงจากธรรมชาติและมนุษย์จะเรียนรู้วัฒนธรรมจากกันและกันเป็นสิ่งที่มีการสืบทอดเนื่องเป็นมรดกทางสังคมที่มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากทั้งที่ตายไปแล้วและที่ยังมีชีวิตอยู่โดยได้รับความรู้นั้นไว้เป็นมรดกตกทอดกันมาเป็นลำดับ^๕

^๔ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง, สังคมและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

^๕ รัชนิกร เศรษฐธัญญ์, สังคมและวัฒนธรรมไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๔), หน้า ๔.

วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งที่ประกอบไปด้วยความรู้ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม กฎหมาย ประเพณี วิทยาการ และสิ่งทุกอย่างที่คิดและทำในฐานะสมาชิกของสังคม^{๑๐} วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้นมิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมหรือความคิดตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน^{๑๑} วัฒนธรรมมีความหมายที่กว้างขวางมากและครอบคลุมเกือบจะสิ่งทุกอย่างในการดำรงชีวิตร่วมกันและมนุษย์ใช้เป็นแนวทางในการอบรมศึกษาและถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่รวมทั้งมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เป็นอยู่

ชุมชนชาวพุทธให้ความสำคัญกับความดีที่แตกต่างของแต่ละศาสนาที่มี การสอนเพื่อให้ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใคร เคารพความดีที่แต่ละศาสนาให้ความหมายกับการอยู่ด้วยกัน ไม่ได้แย้งเพียงแต่ปรับให้เข้ากันในแต่ละบริบทของสังคมนั้น ๆ อันเป็นการให้เกียรติมนุษย์ด้วยกัน พร้อมกับการส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญทางศาสนา คือ การจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาวพุทธ เช่น ทำบุญตามเทศกาล ต่าง ๆ และวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ วันสำคัญของชุมชน คือ ควรมีการส่งเสริมให้ทุกคนในแต่ละศาสนาเข้ามามีกิจกรรมร่วมกัน ในสถานที่ของตน เวียนกันไปโดยไม่เกี่ยงว่าเป็นคนต่างศาสนา พร้อมกับมีหน่วยงานที่สำคัญในชุมชนเป็นตัวช่วยสนับสนุน หรือกำหนดให้หน่วยงานนั้น ๆ เป็นหลักในการทำกิจกรรม พิธีกรรม และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างทั่วถึงทุกวาระที่มีวันสำคัญเกิดขึ้น พร้อมสร้างความรู้ให้เกิดในชุมชนได้มองเห็นความสำคัญของคุณค่าในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการเคารพความเห็นต่างทางด้านคำสอนและแนวคิดของกันและกัน

ประเทศไทยมีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสถานะเชิงพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะในจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนั้นในพื้นที่เขตเมืองใหญ่ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหรือแหล่งรวมทุนจากบริษัทหรือกลุ่มบุคคลจากต่างประเทศก็จะมีประชากรกลุ่มหนึ่งเป็นชาวต่างประเทศที่มีภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่แตกต่างไปจากคนไทย รวมถึงนักท่องเที่ยว พักอาศัยอยู่ สถานศึกษา จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยการยอมรับพหุวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของความหลากหลาย (value of diversity) และช่วยหล่อหลอมกลมเกลียวให้เด็ก เยาวชน หรือผู้เรียน ได้รับการพัฒนาทุกด้านเต็มตามศักยภาพ^{๑๒} เพราะปัจจัยทางศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสื่อสำคัญที่จะเชื่อมประชาชนให้สามารถ

^{๑๐} สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓), หน้า ๓๕.

^{๑๑} อมาวสี อัมพันศิริรัตน์, การดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลต่างวัฒนธรรม: มุมมองของพุทธและมุสลิม, (เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๑๔.

^{๑๒} จินดารัตน์ โพธิ์นอก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.dailynews.co.th/article/236022>, [๗ เมษายน ๒๕๖๑].

อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ดังจะเห็นได้จากแบบแผนบูรณาการการสร้างและใช้พื้นที่ทางศาสนา ตลอดจนการผสมผสานวิถีปฏิบัติและประเพณีทางศาสนา^{๑๓} สิ่งหนึ่งที่ปรากฏเป็นองค์ความรู้ที่ได้คือการเข้าใจในกระบวนการของการอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญ

๑. การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย: กรณีศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีรูปแบบการหลอมรวมวัฒนธรรมต่างวัฒนธรรมเพื่อความเป็นอยู่อย่างสมัคปรมาสามัคคีผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

๒. วิธีการดำเนินชีวิตหรือรูปแบบพฤติกรรมที่คนในสังคมเกิดการเรียนรู้แล้วสร้างหรือสมมุติกันขึ้นมา วัฒนธรรมจึงไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งตายตัวแต่สามารถสั่นไหวได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการผสมผสานทางวัฒนธรรมมาโดยตลอด ทำให้วัฒนธรรมมีลักษณะซับซ้อนและหลากหลาย มีการผสมผสานเรียนรู้จากกันและกันตลอดเวลา

๓. ในปัจจุบันมีการข้ามชาติของวัฒนธรรมจากการเคลื่อนไหวของผู้คน เมื่อผู้คนเดินทางไปมาหาสู่กันจึงมีการผสมผสานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของแนวคิดของพหุวัฒนธรรม

๔. แนวคิดพหุวัฒนธรรมได้มีนักวิชาการให้นิยามใหม่จากการได้ศึกษาหลายทฤษฎีว่า เป็นความคิด ความเชื่อของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิต เป็นความหลากหลายของวิถีชีวิตผู้คนที่มีความแตกต่างในภูมิหลังและมาอยู่ร่วมกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันในทางสังคม โดยให้ความสำคัญแก่ความหลากหลายในวิถีชีวิตด้านการแต่งกาย อาหาร การกิน และความเชื่อ แล้วแสดงออกทางวัฒนธรรมในรูปแบบความคิด เจตคติ และพฤติกรรมที่หลากหลายต่างกัน หรือเป็นวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้คนและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของชุมชนจากต่างวัฒนธรรมความเป็นมาของความหลากหลายที่เกิดในชุมชนประตู่ท่าแพ ในจังหวัดเชียงใหม่

ในปัจจุบันนี้มีการผสมผสานและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของแนวคิดของพหุวัฒนธรรม แนวคิดพหุวัฒนธรรมได้มีนักวิชาการให้นิยามว่า เป็นความคิด ความเชื่อของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างหลากหลาย ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อและวิถีชีวิต เป็นความหลากหลายของวิถีชีวิตผู้คนที่มีความแตกต่างในภูมิหลังและมาอยู่ร่วมกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันในทางสังคม โดยให้ความสำคัญแก่ความหลากหลายในวิถีชีวิตด้านการแต่งกาย อาหาร

^{๑๓} พินิจ ลาภธนานนท์, การผสมผสานวิถีปฏิบัติและประเพณีทางพุทธศาสนาในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา : การส่งเสริมประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐).

การกิน และความเชื่อ แล้วแสดงออกทางวัฒนธรรมในรูปแบบความคิด เจตคติ และพฤติกรรมที่หลากหลายต่างกัน หรือเป็นวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้คนและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของชุมชนจากต่างวัฒนธรรม(Collins English Dictionary, ๒๐๐๓) เพราะฉะนั้น แนวคิดพหุวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายของวิถีชีวิตผู้คนที่มีความแตกต่างในด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และ อัตลักษณ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรจะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในกลุ่มเดียวกัน เช่น

เรื่อง “ศึกษาความสอดคล้องของสังคมพหุวัฒนธรรม กับการเปลี่ยนแปลงของโลกนิยม” กรณีศึกษาการเป็นอยู่ของสังคมเมืองกับสังคมชนบท เพื่อนำมาพัฒนาเปรียบเทียบกับความเป็นอยู่ในสังคมแห่งการพัฒนาเทคโนโลยีแห่งการสื่อสาร กับคุณค่าดั้งเดิมของสังคมไทย

วิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามหลักการของแต่ละศาสนา ด้านความเชื่อ และวิถีชีวิต

วิเคราะห์การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยทางด้านแนวคิด

บรรณานุกรม

- ธัญญารินทร์ รักดิษฐ์กิตต์. การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาความประพฤติกุศลของมนุษย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- รัชนิกร เศรษฐรัฐ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๔.
- สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. **สังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พินิจ ลาภธนานนท์. การผสมผสานวิถีปฏิบัติและประเพณีทางพุทธศาสนาในพื้นที่ชายแดนไทย-เมียนมา : การส่งเสริมประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐).
- อานันท์ กาญจนพันธ์. พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม. **รายงานการวิจัย**. ศูนย์ภูมิภาคทางสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน. คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

อมารสี อัมพันศิริรัตน์. การดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลต่างวัฒนธรรม : มุมมองของพุทธและมุสลิม. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา, ๒๕๕๐.

ผู้ให้สัมภาษณ์

พระครูปลัดปริดา ใจบุญ. สัมภาษณ์. เจ้าอาวาสวัดดอกเอื้อง ตำบลศรีภูมิ จังหวัดเชียงใหม่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

พ.ต.ท. สุวิทย์ ปัญโญ. สัมภาษณ์. ผู้กำกับการสืบสวนสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

ศจ.ไมตรี อนันตนิติเวทย์. สัมภาษณ์. กรรมการโบสถ์คริสต์โปรเตสแตนต์ จังหวัดเชียงใหม่ ๒๓ กรกฎาคม, ๒๕๖๐.

ข้อมูลออนไลน์

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.dailynews.co.th/article/236022> [๗ เมษายน ๒๕๖๑].